

בחברה ההיסטורית הישראלית

Reviewed work(s):

Source: *Zion / ציון*, Vol. 7 (תשכ"ד), pp. 152-159

Published by: [Historical Society of Israel/](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70053006>

Accessed: 17/11/2011 12:50

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel/ is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion /*.

<http://www.jstor.org>

בחברה ההיסטורית הישראלית

הכנס התשיעי לעיון בהיסטוריה

במים ה'ו' דחנוכה תשכ"ד (15–16 בדצמבר 1963) התקיים בקרית האוניברסיטה העברית בירושלים הכנס השנתי של החברה ההיסטורית, התשיעי במספר. הכנס הוקדש ליובלו ה-80 של פרופ' ב' דינור וליובלו ה-75 של פרופ' י' בער. נושא הכנס היה: "דת וחברה בתולדות ישראל ובתולדות העמים". פתח את הכנס פרופ' י' היילפרין, שהעלה בדבריו את זכרם של נשיא המדינה המנוח, מר י' בן-צבי, והפרופ' י' קויפמן, י' גוטמן וס' פואה — חברי החברה ההיסטורית הישראלית שהלכו לעולמם בין כנס לכנס.

וזו תכנית הכנס:

ה' דחנוכה (15 בדצמבר)

ישיבת פתיחה

פרופ' ח"ה בן-ששון — דת וחברה במשנתם של בעלי היובל

ישיבת אחה"צ

פרופ' י"א זליגמן — מסורת פולחנית ויצירה אישית בהיסטוריוגרפיה המקראית
פרופ' ד' פלוסר — המקור היהודי של יחס הכנסיה הנוצרית הקדומה אל המדינה
פרופ' ח"ו הירשברג — החברה היהודית בתפוצות (מחוץ לבבל) ערב תקופת הגאונים

ישיבת ערב

טכס הכתרת מר שניאור זלמן שור, נשיא מדינת ישראל, לנשיא כבוד של החברה ההיסטורית הישראלית
ו' דחנוכה (16 בדצמבר)

ישיבת בוקר

פרופ' ש' סימנסון — הקהילה היהודית והקורפורציה הנוצרית באיטליה
פרופ' י' אריאלי — מלכות ה' באמריקה; החזון הפרוטסטנטי של האומה האמריקאית
ד"ר ש' אטינגר — דמותה של ההנהגה החסידית בעיצובה

ישיבת אחה"צ

פרופ' י' כ"ץ — השפעת הגומלין בין דת וחברה בתקופת האמנציפציה
פרופ' י' טלמון — הדת במאבקים האידיאולוגיים בעת החדשה

נעילה

ההרצאות שהושמעו בכנס, וכן נאומי מר זלמן שור, ופרופ' ב' דינור בעת ההכתרה יודפסו בקובץ אשר יופיע לקראת הכנס העשירי.

החוג בירושלים

התקיימו 3 פגישות של החוג לעיון, בהן נדונו הנושאים הבאים:

סר אנדריו כהן — התמורה באפריקה 1945–1964

ד"ר אריה גראבוים — המלוכה הקפטינגית והכנסיה במאה ה"ב

פרופ' א' מומיליאנו — המחקר ההיסטורי באיטליה בראשית המאה ה-18

הארכיון הכללי לתולדות ישראל

בחודשים האחרונים נוספו לארכיון תעודות ורשימות של תעודות מהארצות דלהן :

אוסטריה

מהארכיון הממשלתי בווינה נתקבל המשך נוסף של רשימת החומר לתולדות היהודים השמור באותו ארכיון.

אירלנד

מר ד' ספיון, לונדונדרי, העביר לארכיון הכללי את שרידי ארכיון הקהילה בלונדונדרי, 1900—1948, וביניהם ספרי פרוטוקולים, פנקסים של העתקי מכתבים, פנקסי חשבונות וכיו"ב.

ארה"ב

מהארכיון היהודי האמריקאי, סינסינאטי, נתקבלו 3 סרטי-מיקרו של תיקים המכילים בעיקר חילופי מכתבים ודוח"ות על פעולות עזרה למען יהודי רוסיה בשנים 1881—1890.

בלגיה

הרב ד"ר ש' אולמן, אנטוורפן, מסר לארכיון העתקי תעודות לתולדות יהודי בלגיה במאות ט"ז—כ', הכוללים בין השאר 4 רשימות של מפקדים בעיר גאנד ב-1808 ורישומים מתוך ספרי הזכרת נשמות שונים. כמו כן מסר הרב אולמן כ"י של חיבורו על תולדות היהודים בבלגיה.

גרמניה

ד"ר שלמה אטלינגר ז"ל, נהריה, העביר לארכיון העתק אחד מחיבורו "אלה תולדות" — מפתח שמות מפורט ליהודי פראנקפורט ע"נ מ"י, 1241—1811 (16 כרכים) במכונת כתיבה — מהספריה הלאומית והאוניברסיטאית, ירושלים, נתקבל סרט-מיקרו של "פרוטוקול ההחלטות והמכתבים של וועד היהודים העניים שגורשו מהעיר המבורג ב-1814". — באמצעות מר א. רוטשילד, תל-אביב, נתקבלו רשימות, בצילום ובסרטי-מיקרו, של החומר הנוגע לתולדות היהודים המצוי בארכיון הממשלתי של סכסונייה התחתית שבאוסנאבריק. — ד"ר וויליאם מרקריץ, ארה"ב, מסר לארכיון מספר תעודות מתוך עזבונו של אביו, מקס מרקריץ, לתולדות היהודים בפריזיה המזרחית במאה הי"ח. — ממר ג'באלין, זון, נתקבלה רשימת צאצאיו של אברהם גולדשמידט מאמדין, לוחות יוחסין של משפחת באלין, העתקים וצילומים של תעודות לתולדות היהודים באוריק, פריזיה המזרחית וברלין מהמאות הי"ח והי"ט והעתקי מצבות בבתי הקברות היהודים בהנהויזן וגיהרדן לידי הנובר. — מהארכיון היהודי-האמריקאי, סינסינאטי, נתקבלו סרטי-מיקרו של חומר המצוי בארכיון זה והמכילים פנקסי פרוטוקולים, 1746—1813; פנקסי חשבונות, 1754—1823; תקנות, 1721—1786; מסמכי בית דין, העתקי צוואות וכיו"ב מההילת פירדאא ופנקס פרוטוקולים, 1742—1832, של קהילת פדרבורן. — גב' הנריאטה הירש, רמת-גן, מסרה לארכיון את עזבונו של גיסתה, הגב' טרזה פרידמן, אלמנתו של ד"ר אדולף פרידמן.

צ'כוסלובקיה

חילופי סרטי-מיקרו בין המוזיאון היהודי הממשלתי בפראג ובין הארכיון הכללי לתולדות ישראל נמשכו גם בחודשים האחרונים. המוזיאון המציא לנו המשך של פנקס העתקי המכתבים היוצאים של קהילת פראג לשנים 1724—1741 וכן פנקס של העתקי מכתבים של הרב דוד אופנהיים מפראג, 1697—1724 (בגרמנית). המוזיאון קיבל מהארכיון הכללי סרט-מיקרו של פנקס קהילת טריביץ', 1674—1803.

צ ר פ ת

מארכיון לשכת המסחר במרסיי נתקבל סרט-מיקרו של תעודות לתולדות היהודים במרסיי ובאיסקס, 1773–1672, ולתולדות המסחר היהודי בארצות הליבנט במאה הי"ח.

ש ו ו י צ ר י ה

מהארכיון העירוני של ציריך נתקבל סרט-מיקרו של פנקס רישומי לידות, נישואין ופטירות של הקהילה היהודית בשנים 1862–1876.

א ר כ י ו נ י ם פ ר ט י י ם

גב' ברכה פרנקל, חיפה, מסרה לארכיון את ארכיונו הפרטי של הרב מיכאל פירטמהא-נוי, המכיל מכתבים ותעודות משפחתיות מהשנים 1768–1900. מרארנולד לוי פִּיסֶר, גדרה, הפקיד בארכיון הכללי את ארכיונו הפרטי הכולל תעודות אישיות וחליפת מכתבים מפעילותו האישית והציבורית בגרמניה ובארץ.

הארכיון מודה לכל הנ"ל וכן גם לארכיון הציוני המרכזי, ירושלים; "יד-ושם", ירושלים; מר ה. ביהם, הילברסום; מר ראובן הישראלי, גבעת-חיים; מר פרץ טורא, רחובות; מר אורי כצנשטיין, בני-ברק; גב' קלרה נוסבאום, תל-אביב; ד"ר ג' פולקהיימר, ברלין; עו"ד אריה ל' קארפי, ירו-שלים ומר א' רוטשילד, תל-אביב, על תעודות, צילומים ודברי דפוס שונים שמסרו לארכיון ולספרייתו.

ת ע ר ו כ ה

במשך ימי הכנס התשיעי לעיון בהיסטוריה הציג הארכיון הכללי לתולדות ישראל תערוכה מגוונת על הנושא: "חברות יהודיות במאות י"ז–י"ח". בתערוכה הוצגו סוגים וטיפוסים שונים של חברות – הן חברות מסורתיות לתורה ולמצוות ולגמילות חסדים מהנוסח הישן והן חברות מודרניות לחינוך ולהשכלה ולמדע, ולעזרה סוציאלית והן חברות ואיגודים מקצועיים של סוחרים ובעלי מלאכה, סופרים ומורים. 120 המוצגים מאירופה, אמריקה, אסיה ואפריקה (ובס"ה מ-16 ארצות) כללו: פנקסים, תקנות, פרוטוקולים, דוחות וחשבונות, כרוזים וחוזרים, כרטיסי חבר ומכתבים, תפילות ומזמורים מיוחדים וכיו"ב.

ב י ק ו ר י א ו ר ח י ם

בחדשים האחרונים ביקרו בארכיון הכללי לתולדות ישראל, בין השאר, האורחים הבאים: שר העבודה, מר יגאל אלון; שר התחבורה, מר ישראל ברי-יהודה; שר הדתות, מר זרח ורהפטיג; שר המשפטים, מר דב יוסף; שר המשטרה, מר בכור שלום שיטריט; שר הפנים והבריאות, מר חיים משה שפירא; מר ל' אפרתי (משרד החוץ, ירושלים); עו"ד משה ישי ורעיתו (תל-אביב); פרופ' בנציון כ"ץ (סגן הרקטור של אוניברסיטת תל-אביב); הרב א"י לוונשטיין ורעייתו (סנטיאגו-דה-צ'ילי); מר ליאו סביר (סגן ראש משלחת ישראל בקלן); ד"ר אלדו סרודיו (תל-אביב); ד"ר י"י פוגל (ראש עיריית מינכן); פרופ' ג' פולקהיימר (ברלין); מר ווילהלם קרל (המנהל הכללי של הקהילה היהודית, ווינה); פרופ' ארנסט שיטה (שר התרבות של מדינת הסן, גרמניה).

החברה ההיסטורית הישראלית

מודיעה על הופעת הספר

"האישיות ודורה בתולדות ישראל ובתולדות העמים"

קובץ הרצאות שהושמעו בכנס השמיני לעיון בהיסטוריה
(חנוכה תשכ"ג)

הספר מכיל את הנוסח המלא של ההרצאות שהושמעו בכנס השמיני שהתקיים מטעם החברה ההיסטורית בשתוף עם איגוד מורים להיסטוריה, בחנוכה תשכ"ג. להרצאות צורפו הערות ורשימות ביבליוגרפיות המותאמות במיוחד למורים ולכל המעוניינים להרחיב את ידיעותיהם בנושאים הנידונים. בספר שתיים-עשרה הרצאות המקיפות 180 עמוד.

מחיר הספר 5.50 ל"י (3 דולרים בחו"ל). חברי החברה ההיסטורית וכן מורים החברים באיגוד מורים להיסטוריה יוכלו לקבלו במחיר מוזל של — 4 ל"י (2 דולרים בחו"ל) ממזכירות החברה ההיסטורית (ירושלים, ת.ד. 1062).

תכן העניינים

ב. דינור: דברי פתיחה — האישיות ודורה בהיסטוריה הכללית ובתולדות ישראל

ג. רוטנשטרייך: היחיד וההיסטוריה

ה ע ת ה ע ת י ק ה

ח. תדמור: חמורבי ותקופתו

מ. עמית: פריקלס ואתונה בגדולתה

מ. שטרן: המנהיגות בקבוצות לוחמי-החרות בסוף בית שני

ד. רוקח: הקיסר יוליאנוס והריאקציה הפאגאנית

י מ י ה ב י נ י י מ

ח. בן-ששון: הרמב"ם: הנהגת איש הרוח בדורו ולדורות

א. סולטמן: לוואי הקדוש ודורו

ה ז מ נ ה ח ד ש

י. אריאלי: מרטין לותר — מעמדו בעולם המודרני

מ. קונפינו: פטר הגדול: אגדה ומציאות

ב. הלפרן: וייצמן ודורו

ד. סדן: דברים על ב. כצנלסון

radical ideological or formal changes in order to plunge Rumanian Jewry into the abyss.

The heavy responsibility for all that was perpetrated in Rumanian politics in those years—including the fate of the country's Jewry—devolves upon King Carol, the actual ruler during this period.

IN THE HISTORICAL SOCIETY OF ISRAEL

The Ninth Annual Convention:

The Ninth Annual Convention of the Historical Society took place on the Campus of the Hebrew University on December 15th and 16th, 1963. The convention was held in honour of Prof. B. Dinur's 80th birthday and Prof. I. F. Baer's 75th birthday and its subject was "Religion and Society in the History of the Jews and other Nations". Prof. I. Halpern opened the convention by a tribute to the memory of the former President of the State, the late I. Ben-Zvi, as well as Prof. Y. Kaufmann, Y. Guttmann and S. Foa, members of the Society who had passed away since the last convention.

Programme of the Convention:

Dec. 15: Opening session

Prof. H. H. Ben-Sasson: Religion and Society in the Teachings of Prof. B. Dinur and Prof. I. F. Baer.

Afternoon session

Prof. J. L. Seeligmann: Cult Traditions and Personal Creativeness in Scriptural Historiography.

Prof. D. Flusser: The Jewish Source of the Early Christian Church's Attitude Towards the State.

Prof. H. Z. Hirschberg: Jewish Society in the Diaspora (excluding Babylon) on the Eve of the Gaonic Period.

Evening session

Inauguration Ceremony of Mr. S. Z. Shazar, President of the State, as Honorary President of the Historical Society of Israel.

Dec. 16: Morning session

Prof. S. Simonsohn: The Jewish Community and the Christian Corporation in Italy.

Prof. J. Arieli: "The Kingdom of Heaven" in America: the Protestant Vision of the American People.

Dr. S. Ettinger: The Formation of Hassidic Leadership.

Afternoon session

Prof. J. Katz: The Reciprocal Influence of Religion and Society in the Period of Emancipation.

Prof. J. Talmon: Religion in the Ideological Struggles of Modern Times. Closing address.

The lectures held at the Convention, as well as the addresses by President Shazar and Prof. B. Dinur on the occasion of the inauguration will be published in the special volume to be issued before the 10th convention.

The Jerusalem Study Circle:

Three meetings of the Study Circle were held, at which the following subjects were discussed:

Mr. Andrew Cohen: Changes in Africa 1945–1964

Dr. Arie Grabois: The Capetian Kingdom and the Church in the 12th century.

Prof. A. Momigliano: Italian Historical Studies in the Early 18th Century.

THE JEWISH HISTORICAL GENERAL ARCHIVES

In recent months documents and lists of documents from the following countries have been received by the Archives:

Austria

The *Österreichisches Staatsarchiv* in Vienna sent another supplement to the lists of material on the history of the Jews kept in their Archives.

Belgium

Rabbi Dr. S. Ullman, Antwerp, sent the Archives copies of documents on the history of the Jews of *Belgium* in the XVI–XXth centuries, including among others 4 lists of the population census in *Ghand* in 1808, as well as entries from various memorial books. Rabbi Ullman also presented the Archives with a manuscript of his study on the history of the Jews of Belgium.

Czechoslovakia

The exchange of microfilms between *Státní Židovské Muzeum* (The Jewish State Museum) in Prague and the Jewish Historical General Archives continued during recent months. The *Muzeum* sent us a continuation of the copy-book of outgoing letters of the *Prague* community, 1724–1741, as well as a copy-book of the letters of *Rabbi David Oppenheim* of *Prague*, 1697–1724 (in German). The *Muzeum* received from the Archives a microfilm of the minute-book of the community of *Třebíč*, 1674–1803.

France

A microfilm of documents on the history of the Jews in *Marseille* and *Aix*, 1672–1773 and Jewish merchants in the *Levant* was received from the Archives of the *Chambre de Commerce* in *Marseille*.

Germany

The late Dr. Shlomo Ettlinger, Nahariyah, presented the Archives with one copy of his study "*Ele Toldot*" (These are the generations...) — a detailed index containing names of the Jews of *Frankfurt am Main*, 1241–1803 (16 vols., type-written). — A microfilm of the "Minutes of the resolutions and letters of the committee of the indigent Jews expelled from the town of Hamburg in 1814" was received from the *Hebrew National and University Library, Jerusalem*. — Mr. E. Rothschild, Tel Aviv, forwarded lists, in photostate and microfilm, of material concerning Jews kept in the *Niedersächsisches Staatsarchiv* in *Osnabrück*. — Dr. William Markrich, U.S.A., sent the Archives several documents from the collection of his late father, Max Markreich, on the history of the Jews in *Eastern Frisia*, in the 18th century. — Mr. G. Ballin, Seesen, donated lists of the descendants of *Abraham Goldschmidt* of *Emden*, Genealogical tables of the

Ballin family, copies and photostates of documents on the history of the Jews in *Aurich* and in *Eastern Frisia* in the 18th and 19th centuries, as well as copies of tombstone inscriptions in Jewish cemeteries in *Hebenhausen* and *Gehrden* by *Hannover*. — From the American Jewish Archives, Cincinnati, microfilms were received containing minute-books, 1746–1813; account-books, 1754–1823; statutes 1721–1786; documents of the Jewish rabbinical court; copies of wills, etc. from the community of *Fürth* and the minute-book of the community of *Paderborn*, 1742–1832. — Mrs. Henriette Hirsch, Ramat-Gan, donated the private papers of her late sister-in-law, Mrs. Therese Friedemann, widow of Dr. Adolf Friedemann.

Ireland

Mr. D. Spain, Londonderry, forwarded the remains of the community archives of *Londonderry*, 1900–1948, which contain minute-books, copy-books of outgoing letters, account-books, etc.

Switzerland

A microfilm of the "*Familienbuch des Israelitischen Cultusvereins, Zürich*", 1862–1876, was received from the Municipal Archives of that city.

U.S.A.

Three microfilms of files containing mainly correspondence and reports on the support given to the Jews of *Russia* during 1881–1890, were received from the American Jewish Archives, Cincinnati.

Private Archives

Mrs. Bracha Fraenkel, Haifa, donated the private archive of *Rabbi Michael Fuerth* from *Hanau*, which contains letters and family documents from 1768–1900.

Mr. Arnold Levie Visser, Gederá, deposited in the Archives his private papers and correspondence concerning his personal and civic activities in Germany and Israel.

The Archives wish to express their thanks to all the above-mentioned persons and institutions, as well as to the Central Zionist Archives, Jerusalem; Yad Washem, Jerusalem; Mr. H. Beem, Hilversum; Adv. Leone Carpi, Jerusalem; Mr. R. Haisraeli, Givat Haim; Mr. Uri Katzenstein, Bne-Brak; Mrs. Klara Nussbaum, Tel Aviv; Mr. E. Rothschild, Tel Aviv; Mr. P. Tura, Rehovot and Dr. G. Volkheimer, Berlin for the documents, photographs and various kinds of printed material which they donated the Archives and their Library.

Exhibition

On the occasion of the Ninth Annual Convention of the Historical Society of Israel, the Jewish Historical General Archives held an exhibition on "Jewish Societies in the 17th–20th centuries". Various kinds and types of societies were represented — traditional societies for Tora-study and charity, as well as modern societies for education, furtherance of learning and science, social work, trade unions and merchant-guilds, teachers' and writers' associations. The 120 exhibits from Europe, America, Asia and Africa (from 16 countries altogether) were composed of minute-books, statutes, protocols, reports and accounts, circulars, membership-cards and letters, special prayers and songs, etc.

Visitors to the Archives

The following guests have recently visited the Archives:

The Minister of Labour, Mr. Yigal Allon; the Minister of Transport and Communications, Mr. Israel Bar-Yehuda; the Minister of Justice, Mr. Dov Joseph; the Minister of the Interior and of Health, Mr. Haim Moshe Shapira; the Minister of Police, Mr. Bechor Shalom Shitrit; the Minister of Religious Affairs, Mr. Zerah Warhaftig; Mr. L. Efrati, (Ministry of Foreign Affairs); Adv. Moshe and Mrs. Ishai (Tel-Aviv); Prof. Benzion Katz (Vice-Rector of the Tel-Aviv University); Councillor Wilhelm Krell (Director General of the Jewish Community of Vienna); Rabbi E. J. and Mrs. Loewenstein (Santiago de Chile); Mr. Leo Savir (Deputy Head of the Israel Mission, Cologne); Prof. Ernst Schütte (Minister of Culture and Education, State of Hesse, Germany); Dr. Aldo Servadio (Ramat-Gan); Dr. J. J. and Mrs. Vogel (Mayor of Munich); Prof. G. Volkheimer (Berlin).